

CAN YOU ANSWER THESE QUESTIONS?

1. Describe the course of study and schedule of the Yeshiva in the Geonic Era.
2. Where were the Yeshivas located?
3. What was the seating arrangement?
4. How were the Yeshivas funded?
5. How much did one have to know in order to qualify for the position of Gaon?

This and much more will be addressed in the first lecture of this series: "The Age of Glory".

To derive maximum benefit from this lecture, keep these questions in mind as you listen to the tape and read through the outline. Go back to these questions once again at the end of the lecture and see how well you answer them.

PLEASE NOTE: This outline and source book was designed as a powerful tool to help you appreciate and understand the basis of Jewish History. Although the lectures can be listened to without the use of the outline, we advise you to read the outline to enhance your comprehension. Use it as well as a handy reference guide and for quick review.

THE EPIC OF THE ETERNAL PEOPLE

Presented by Rabbi Shmuel Irons

Series V Lecture #1

THE AGE OF GLORY

I. The Glory of Torah

A.

וכל אחד וא' מתלמידים במקומו גורס ומעיין כל אותם ה' חדשים המסכתא שא"ל ר"י בצאתם מעמו ובאדר אומר להם מסכתא פ' נפרש באלול וכמו כן באלול אומר להם מס' פלוני נגרוס באדר ובאים כולם ויושבין לפני ר"י באדר ואלול ור"י עומד עליהם על גרסתם ובודק אותם, וזה סדר ישיבתם ר"י יושב ולפניו י' אנשים והיא נקראת דרא קמא ופניהם אל פני ר"י וי' שיושבים לפניו בהם ראשי כלות וג' חברים ונקראו ראשי כלות שכ"א מהם ממונה על י' מן הסנהדרין והם נקראים אלופים, וכך היה מנהגם אם נפטר א' מראשי כלות ויש לו בן הממלא מקומו יורש מקום אביו ויושב בו אפילו היה קטן בשנים. וכן מן החברים כשיפטר אחד בנו ממלא מקומו ואין א' דולג על מפתן חבירו. ואם אינו ממלא מקום אבותיו וראוי לישב באחד מז' דרי יושב בה. ואם אינו ראוי לישב עמהם יושב עם בני בי רב ועם שאר תלמידים שהם כד' מאות איש. והע' סנהדרין שהם ז' שורות, שורה ראשונה יושבת כמו שזכרנו ואחריהם י' עד ז' שורות ופני כלם אל פני ר"י וכל התלמידים יושבין אחריהם ואין אחד מהם מכיר את מקומו אבל הז' שורות כל אחד מכיר את מקומו ואין אחד מהם במקום חבירו ואם יהיה אחד מהם מן הז' שורות גדול בחכמה מן האחר אין מושיבין אותו במקומו מפני שלא ירשה מאביו אבל מוסיפין לתת לו יותר מחוקו מפני חכמתו. סיפור נתן הבבלי המובא בסוף ס' היוחסין

Throughout the five months, every one of the disciples, in their own place, studies [by heart] and analyses in great depth that tractate which the Rosh Yeshiva had told them to study before they left at the end of the session. In Adar he tells them that in Elul we will explain this particular tractate and similarly in Elul he tells them that in Adar we will study that particular tractate. They all come and sit before the Rosh Yeshiva in Adar and Elul and the Rosh Yeshiva supervises them [and makes sure that they all know] the correct text] and he tests them.

The following is their sitting arrangement. The Rosh Yeshiva sits and in front of him are ten men. This is called "the first row". They are facing directly the face of the Rosh Yeshiva. Of the ten that are sitting in front, there are [seven] Roshei Kallah and three Chaveirim. They are called Roshei (lit. heads of) Kallah (the Rabbinical gathering) because each one is appointed over ten of the **Sanhedrin** and they are called "Alufim" (leaders). The following was their custom [of succession]: If one of the Roshei Kallah would pass away and he would have a son that was worthy of filling his father's position, that son would then inherit the place of his father and occupy it, even though age wise he was still very young. Similarly, if one of the "Chaveirim" would pass away, his son [if worthy] would inherit that position. No one is allowed to jump over the threshold of his colleague (take his former position). If he is not worthy of filling his father's position but is worthy of sitting in one of the seven rows, then he may do so. If he is not fit to sit with them, he may then sit together with the "Bnai Bei Rav" (members of the Yeshiva) and the

other disciples which number approximately four hundred. Of the seventy members of the **Sanhedrin**, which make up seven rows, the first [row] sits as we have already described. After that row sit another row of ten and this continues on in the same manner for [all] seven rows. They all face the Rosh Yeshiva. Behind them sit all the rest of the disciples. None of them (the other disciples) has a specifically designated space. None of those who sit in the [first] seven rows, however, can occupy the [appointed] position of his colleague. If one of the members of the seven rows is [or rather becomes] greater in wisdom than another, he is not placed in his colleague's position because he did not inherit it from his father. Rather, his stipend is increased commensurate with his wisdom.

The Account of Nasan HaBavli as is recorded at the end of Sefer HaYuchasin

B.

הישיבות היו קבועות וכל הקהלות היו מתנדבים להעמיד שם תלמידיהם בכבוד גדול עד שבכל הארצות היו מהם הרבה שהיו שולחים את בניהם ללמוד, וכשלוּמדים שם כל צרכם לפי רצונם היה כל אחד שב אל משפחתו ואל אחוזת אבותיו, ומתוך כך מלאה הארץ דעה את ד', מהם בתלמוד תלתא סדרי, ר"ל מועד נשים ונזיקין, והוא היה נקרא "חכם" ומהם בתלמוד ד' סדרי, ר"ל בתוספות סדר קדשים, והוא היה נקרא אצלם "רב", ומהם בתלמוד בששה סדרי, בתוספות זרעים וטהרות, ואז היה ראוי שיקרא "גאון", רמז לששים מסכיות שבש"ס כמנין "גאון" אלא שאע"פ כן לא היו קורין כן אלא אם כן נסמך מפי גאון אחר בהסכמת הישיבה וראשי ישיבות היו אז גאונים יודעים כל התלמוד בעל פה. וכשהיו שונים לתלמידיהם בישיבתם היה חץ שנון לשונם לא היתה הפסק בדבורם בכדי שתחגור הצפורן. וכאשר שכב האיש ההוא עם אבותיו היו בוחרים מן הראיו לגאונות הבקי שבהם הראוי להצליח במלאכה יותר מחברו, ולפעמים ראש ישיבה בחוליו כאשר ירגש במותו ויבין לאחריתו יאמר להביא לפניו כל התלמידים וימנה להם אחד מהם ויסמכהו לגאון מאותה שעה. . . . והיו התלמידים חוזרים והתורה מתפזרת ומתפשטת בכל ארצות ספרד מקצה ועד קצה ומורה כל אחד במקומו. וכאשר יארעו הספקות ומחלוקת היו שולחים לישיבות, והתשובות באות לשעתן לאלפים ולרבבות אין פרץ ואין יוצאת. מאירי בהקדמתו לפירושו על אבות.

The Yeshivos were well established [in Babylon] and every community would commit themselves to set up their own students [in the Babylonian Yeshivos] with great honor. It reached the point that in *all* countries there were many that sent their children [there] to learn. When they would learn to the point of their [individual] needs and satisfaction they would return [back home] to their families. Through this system the world became full of Divine wisdom. There were those who completed three orders, Mo'ed, Nashim, & Nezikin. Such a person was called a "Chacham" (a Sage). There were those that completed four orders, the above plus Kodoshim. Such a person was given the title, "Rav". There were those that completed all six orders, the above plus Zeraim and Taharos. That person was fit to be called, "Gaon". That term hints at the number 60 which is the numerical value of the word "גאון" Gaon. Even if they were fit, they actually received that title only when it was bestowed upon them by another Gaon with the consent of the Yeshiva. The heads of the Yeshiva were "Gaonim" who knew the entire Talmud verbatim. When they would teach to their disciples in their Yeshivos, their tongues were like sharpened arrows. There was not the slightest pause in their speech. When this man (the Gaon) would die [without having made provisions of succession] the Yeshiva would choose the greatest scholar from amongst them, the one who would be the

most successful in the work [of leading the Yeshiva]. There were times that the Rosh Yeshivah, while sick and feeling close to death, would call together all his disciples and appoint one of them and bestow upon him the title of "Gaon". . . . The disciples would come back home and [in this way] the Torah spread out amongst all the lands of Spain from one end to the other. [These scholars would then] guide their respective communities. Whenever they would have questions or arguments, they would send to the Yeshivos. Tens of thousands of responsa would come at that time on a constant basis.

Meiri in his Preface to his Commentary on Avos

C.

וכשירצה ראש ישיבה לנסותם בגרסתן יועדו עליו כולם בד' שבתות כל חדש אדר והוא יושב והשורה הא' גורסין לפניו ושאר השורות שומעין ושותקין וכשמגיעין למקום הצריך להם לדבר ידברו בינם לבין עצמם וראש ישיבה שומע אותם ומבין את דבריהם ואחר כך קורא והם שותקין ויודעין שכבר הבין המחלקת וכשישלים קריאתו דורש וגורס באותה מסכת שגרסו בימי החורף כל אחד ואחד בביתו ומפרש בכלל דבריו הדבר שנחלקו בו התלמידים. ועתים שהוא שואל מהם פירוש הלכות והם מכבדין זה את זה והכל מכבדין את הראש ישיבה ושואלין אותו פתרון ואין אחד מהם מדבר בפניו עד שיתן לו רשות והם מדברים כל אחד ואחד כפי חכמתו והוא מרחיב להם דבריו בפתרון כל הלכה והלכה עד שיתברר להם הכל וכשנתברר להם הכל יפה עומד אחד מדרא קמא ודורשה ברבים עד ששומעין אותו מקטן כגדול. וכל מי שרואה אותו עומד יודע שאינו עומד אלא לברר הברייתא שממנה סיוע השמועה. ואז מדקדקים בה שאר התלמידים וחוקרין אותה ומבארין אותה באר היטב. וכך היו עושין כל ימות החדש. ובשבת רביעית קורין כל הסנהדרין וכל התלמידים וראש ישיבה מעיין בהם וחוקר אותם ומנסה אותם עד שיתברר לו המהיר בחכמה מחבירו וכשראוה את אחד מהן שאין תלמודו סדור בפיו יקשה עליו יותר ויגרע לו מחוקק וגוער בו ומוכיחו ומודיעו המקומות שנתרשל בהם ושנתעצל עליהם ומזהירו בנפשו ומתרהו שאם ישנה כן פעם אחרת ולא ישים לבו אל תלמודו שלא ינתן לו כלום ולפיכך היו מתחדדין ומתעסקין בלמודם עסק יפה כדי שלא יכשלו לפניו בדבר הלכה. וכל השורות אינן הולכות מעמו עד שמודעים המסכת שיתעסקו בה כ"א בביתו ולשאר תלמידים א"צ להודיע אלא כ"א גורס באיזה מסכת שירצה. סיפור נתן הבבלי

And when the Rosh Yeshiva wants to test them in their knowledge of the text, [the following is the procedure:] They would all assemble before him in the four weeks of the month of Adar, while he would be sitting. The first row would recite the text in his presence and the other rows would quietly listen. When they would reach a place [in the text] that would need further clarification, they would speak between themselves, while the Rosh Yeshiva would listen and discern their words. Afterwards he would read and they would be quiet. [By his reading,] they would know that he had already understood their argument. When he finished his reading, he would expound and recite the [correct text] that they had each individually studied in their homes in the winter. He would include in his exposition the matter about which the students were in disagreement. There were times that he would ask of them the explanation of the laws. They would then honor each other and all would honor the Rosh Yeshiva and ask him for his explanation. No one would speak in his presence until he gave them permission. Then each one would speak according to his understanding and he (the Rosh Yeshiva) would expand upon his words in explaining each law until it would be all totally clarified. When it all became clear to them, one of the members of the first row would stand up and expound all of this to the

assembled until they would all hear from the smallest to the greatest. Anyone who would see him stand up would [immediately] realize that the purpose of his standing up is to explain the Braiisa [in a way that] would prove to be a support to the exposition [of the Rosh Yeshiva]. At that point all the students would carefully analyze it and reach a very clear understanding. This is what they did for the entire month.

In the fourth week, all of the Sanhedrin and all the students would recite the text and the Rosh Yeshiva would look deeply and inquire and test them until it would be clear to him who had greater wisdom than the next. **If he would see that one of them was not fluent in the material, he would make it very difficult for him and reduce his stipend. He would yell at him and rebuke him and inform him of the places that he had erred and hadn't applied himself. He would strongly warn him that if he would repeat the same performance a second time and not pay attention to his studies he would no longer receive any stipend at all.** Therefore [because of this procedure], they would sharpen themselves and become engrossed in their studies so as not to stumble in his presence. The rows would not leave his presence before he would inform them of the tractate which they would study [in the coming half year] in their respective homes. The other students [who did not participate in this program but nonetheless were attached in some way to the Mesivta] were free to study any tractate they so desired. **Account of Nasan HaBavli as is recorded at the end of Sefer HaYuchasin**

D.

הא כבר נקיטי רבנן פירושא דרבנן סבוראי דבתר הוראה והכין אמרו: ניחה ליה . . . אלין מילי בסדור הזה ובלשון הזה אתאמרו משמא דרבנן סבוראי ותדיר בפומיהון דכולהון רבנן בתלמוד. תשובות הגאונים שערי צדק סי' ה' בשם רב שרירא גאון

[Regarding this question] the Rabbis have long accepted the commentary and explanation of the Rabbanan Savorai that were after the ruling [of the Talmud]. This is what they said: . . . These [exact] words in this order were said by the Rabbanan Savorai and it is constantly in the mouths of all of the scholars of the Talmud. **Responsa of the Gaonim - Shaarei Tzedek 5 in the name of Rav Sherira Gaon**

II. The Responsa

A.

בכל יום מהחדש (אדר?) מוציא אליהם כל השאלות שהגיעו אליו ונותן להם רשות שישבו תשובה עליהם והם מכבדין אותו ואומרים לא נשיב בפניך עד שהוא תוקף בהם ואז מדברים כל אחד ואחד לפי דעתו לפי חכמתו מקשין ומפרקין ונושאים ונותנים בכל דבר ודבר ומעיינין יפה יפה. וראש ישיבה שומע את הדברים ומבין כל מה שאומרים ומקשין זה לזה ועומד ומעייין בדבריהם עד שיתברר לו האמת, ומיד יצוה לסופר להשיב ולכתוב. וכך היה מנהגם לעשות בכל יום ויום עד שמשיבין תשובת כל השאלות שבאו להם השנה מקהלות ישראל. ובתכלית החודש יקראו התשובות והשאלות במעמד כל החבורה כולה וחותרם עליהן ראש ישיבה ואחר כך שולחין אותם לבעליהן. ואז מחלק הממון אליהם. סיפור נתן הבבלי המובא בסוף ס' היוחסין

Everyday of the month of Adar the Rosh Yeshiva would bring out to them all of the questions (shailos) that had reached him and he would give the Yeshiva permission to respond. They would [first] honor him by saying, "We will not respond in your presence." Only when he would prevail upon them would they respond, each according to his understanding and wisdom. They would ask and answer, argue back and forth and look very deeply into every matter. The Rosh Yeshiva would listen to the words [that were uttered] and would discern all that they said and asked each other. He would then get up and think through their words until he was certain he had uncovered the truth. He would then immediately command the scribe to respond and write [the responsa that he dictated]. This was what was regularly done every day until all the the questions that had come to him throughout the year from the Jewish communities would be answered. At the end of the month, they would read the questions and answers in the presence of the entire group. The Rosh Yeshiva would then affix his signature to them and send them to their respective inquirers. Then, [after he had sent out the responsa,] would he distribute the funding to them. **Account of Nasan HaBavli as is recorded at the end of Sefer HaYuchasin**

B.

עמרם בר ששנא ר"מ דמתא מחסיא לכל רבנן ותלמידיהון ושאר אחינו בית ישראל הדרים במדינת ברצלונא, יקרים ונכבדים ואהובים לפנינו, שלומם ירבה לעד ויגדל. קבלו שלום ממני וממר צמח דיינא דבבא ומן רישי כלי, ומכל החכמים הסמוכים שהם במקום סנהדרי גדולה, ומן בני קיומי שהם במקום סנהדרי הקטנה, ומשאר חכמים ותנאים ות"ח שבישיבה כלה, שתמיד בשלומכם אנו שואלים ומבקשים רחמים עליכם שירחם עליכם המקום ברחמי הרבים. השאלות ששאלתם לפנינו צוינו וקראו אותם לפנינו כשיושבים לפנינו אב"ד ואלופים וחכמים וכל תלמידים. והתבוננו בהם ועמדנו על מה שכתוב בהם וכך הראונו מן השמים. תשובת הגאונים ליק נ"ו

[From] Amram bar Sheshna, Resh Mesivta of Masa Mechasia to all the Rabbis and their disciples and the rest of our brethren of the House of Israel that dwell in Barcelona. [They who are] precious and esteemed and beloved by us, may their peace for ever be magnified. Receive greetings from me and from Mar Tzemach, the judge at the gateway, and the heads of the assemblages (Reshei Callah) and from all the scholars that are ordained who are in place of the great Sanhedrin, and from the establishment who are in place of the minor Sanhedrin, and from the other scholars and tannaim (experts on Braiisos), who constantly inquire of your well being and beseech Hashem for mercy on your behalf. The questions that you asked of us we read in the presence of the head of the Beth Din and the Alufim and scholars and all the students. We have thought deeply into them and have dealt with all of the issues that were brought up in them and the following is what we have been shown through the help of Heaven. **Teshuvav HaGeonim Lik 56**

III. The Legislation of the Gaonim

A.

ואחריו מר רב רבא שתקנו בימיו לתת גט לאלתר לאשה דלאו כשמעתא דכלתיה דרב זבד וכו' ובימיו היה בסורא מר רב הונא גאון (ד"א ת"י). אגרת רב שרירא גאון 101

And after him was Rav Rava who **instituted in his days [new legislation]** to [instruct the husband] to immediately give a Get to a wife [who refuses to live with him]. This legislation comes to change the ruling of the Talmud regarding this matter based on the discussion of the case of the daughter-in-law of Rav Zevid (Kesubos 63b). In his days Rav Huna Gaon was in Sura (circ. the year 650 C.E.) **The Letter of Rav Sherira Gaon p. 101**

ובתר הכין בתר רבנן סאבורא ביומי מר ראבא ומר רב הונא נוחם עדן כדחזו דקא מיתליין בנות ישראל בגוים ליטול להם גטין באונס מבעליהן ויש כותבין גטין באונס ומסתפק גט מעושה כדין או שלא כדין וקא נפיק מניה חורבא תקינו דאפילו מאי דתפיסה מכתובה ממאי דכתב לה הוא מפקינן ליה מינה ויהבינן ליה גיטה לאלתר (אגרת רב שרירא גאון לחכמי קירואן – גאונים קדמונים ס' צ"א)

Afterwards, after the period of the Rabbanan Savorai, Mar Rava and Mar Rav Huna, who dwell in Eden, because they saw that the daughters of Israel would hire non-Jews to force their husbands to give them a "get" and there were those that forced the husbands to write a "get" under duress and there was a doubt as to the validity of such a forced "get" under law and because of all the terrible problems that would arise thereby, they instituted legislation that the woman loses any rights to the Kesuba, even that which they held as a pledge, and that the husband immediately give a "get". **The Letter of Rav Sherira Gaon to the community of Kairuen - Geonim Kadmonim 91**

ואמרו הגאונים שיש להם בבבל מנהגות אחרות במורדת, ולא פשטו אותן המנהגות ברוב ישראל ורבים וגדולים חולקין עליהם ברוב המקומות ובדין התלמוד ראוי לתפוש ולדון. רמב"ם הלכות אישות פרק יד הלכה יד

The Gaonim of Bavel have said that they have different customs of dealing with a rebellious wife. Those customs, though, have not spread throughout the majority of Israel and many of the great authorities in most places disagree with them. It is therefore proper to follow the ruling of the Talmud. **Rambam Hilchos Ishus 14:14**

B.

ובתריה מר רב ביבוי הלוי בר מר רבא מנהר פקוד עשר שנים ומחצה והוא היה עם מר רב הונא מר הלוי ועם רב מנשה גאון פומבדיתא כשתקנו למגבה כתובה מן המטלטלין (תקמ"ח). אגרת רב שרירא גאון 108

After him was Mar Rav Baivoi HaLevi b. Mar Rava from Nahar Pakod. [He reigned for] ten and a half years. He was with Mar Rav Huna Mar HaLevi and Rav Menashe the Geonim of Pumbedeisa when they instituted legislation to [enable a woman to] collect her Kesubah from non real estate (788 C.E) **The Letter of Rav Sherira Gaon p. 108**

C.

כשראו הגאונים הראשונים שעמדו אחר חיבור הגמרא שרבו הרמאים וננעלה דלת פני לוי'ן התקי'נו שמשביעי'ן את הלוה שבועה חמורה כעי'ן של תורה בנקיטת חפץ שאי'ן לו כלום יתר על דברים שמסדרי'ן לו, ושלא החביא'ן ביד אחרים ושלא נתן מתנה על מנת להחזיר. וכולל בשבועה זו שכל שירויה וכל שיבא לידו או לרשותו . . . וכל היתר על צרכו יתן לבעל חובו ראשון ראשון עד שיגבנו כל חובו ומחרימין תחלה על מי שידע לפלוני נכסים גלוי'ן או טמוני'ן ושלא יודיע לבית די'ן. רמב"ם פ"ב מהלכות מלוה ולוה.

When the early Geonim, the sages who arose after the composition of the gemara, saw that there was a proliferation of men of deception and as a result the door was shut in front of those that sought loans, they enacted legislation to force the borrower to swear a stringent oath, akin to that of the Torah, with the holding of a [holy] object [at the time of the oath], that he does not have anything more in his possession than the things that the courts allow him to keep and that he has not hidden any of his possessions in the hands of others and that he has not made a gift conditional on return. He includes in his oath that he will give to his creditor all that he will earn as wages or profits or that which will come into his hand or domain, beyond the amount that he needs [to pay for] his [bare] necessities, as they accumulate bit by bit until the loan is entirely paid off. They initially issue a writ of excommunication to all those that know of any property that belongs to the debtor that was not brought to the attention of the court. **Rambam Hilchos Malveh**

V'Loveh Chapter 2

D.

כבר נהגו כל בתי דיני ישראל מאחר הגמרא בכל הישיבות שמושיבי'ן בעלי דיני'ן ומושיבי'ן העדים כדי לסלק המחלוקת, שאי'ן בנו כח להעמיד משפטי הדת על תלם. רמב"ם הלכות סנהדרין פרק כא הלכה ה

In order to remove disagreement, the Yeshivos, after the completion of the Talmud, created a policy that all the Jewish courts of law should make the litigants and witnesses sit during the court proceedings. [The reason this is so is] because we don't have the power to adequately uphold the law. **Rambam Hilchos Sanhedrin Chapter 21:5**

IV. Pumbedeisa and Sura

A.

המעלות שנתעלה בהם ישיבת סורא על ישיבת פומבדיתא (א) בראשונה לא היו ממני'ן ראש ישיבה מפומבדיתא אלא מביאי'ן מישיבת סורא ראש עליהם (ב) ובזמן שמתקבצים ראשי גלות וראשי ישיבות בכל [בשבת שרגילי'ן להתקבץ אליו] ראש גלות יושב על הכסא וראש ישיבת סורא ותלמידי'ו קורין על ר"ג ספר התורה מפני גדולתו ור"י פומבדיתא לשמאלו (ג) וכשנכנסין ראשי ישיבות לסעודת מצוה [אצל אחד מראשי גלות] ראש ישיבת סורא יתחיל לברך המוציא וכן ברכת מזון ואפי' ראשי ישיבת פומבדיתא זקן בן ע' שנה וראש ישיבת סורא בן כ' שנה הגדולה תמיד לסוראין, (ד) ובבואם ובצאתם ראש ישיבת פומבדיתא יקרא לראש ישיבת סורא גאון ואומר בכתבו יתקרי הדין דיסקא קומי גאון וקומי רבנן דסורא. וראש ישיבת סורא כותב יתקרי הדין דיסקא קומי רבנן דפומבדיתא (ה) וכשיקרא ראש הגלות בספר תורה ראש ישיבת סורא מתרגם על ידו וראש ישיבת פומבדיתא יושב ודומם (ו) וכשיפטר ראש גלותא תשוב הרשאות לראש ישיבת סורא ואי'ן בהם לראש ישיבת

פומבדיתא חלק כלל. (ז) ובראשונה היו לוקחין ראש ישיבת סורא וסייעתו שני שלישיית וישיבת פומבדיתא חלק אחד עד שרבו כהן צדק בפומבדיתא ורבו בני הישיבה, ולא היו להם די באותה שלישיית ונפלה קטטה ביניהם עד שהסכימו ראשי הדור להיות חולקין בשוה ויהי להם חק עד הזמן הזה. מבוא התלמוד מרבנו שמואל הנגיד המובא בספר יוחסין השלם

The following is a list of the special privileges that the Yeshiva of Sura enjoyed over the Yeshiva of Pumbedeisa: 1) Originally, they did not appoint the Rosh Yeshiva of Pumbedeisa from the ranks of the Yeshiva itself. Rather they would bring a member of the Yeshiva of Sura to become Rosh Yeshiva. 2) Whenever there would be an assemblage of the Resh Galusa together with the Rosh Yeshivas of Bavel [on the Shabbos that they would customarily come together to be with the Resh Galusa], the Resh Galusa would sit on a chair while the Rosh Yeshiva of Sura and his disciples would read the Sefer Torah. This was due to his exalted status. The Rosh Yeshiva of Pumbedeisa would be at his left. 3) When they would sit together in a "Seudas Mitzvah" [given by one of the Reshei Galusa], the Rosh Yeshiva of Sura would begin to make the "HaMotzei". This was also the case with Birchas HaMazon. Even if the Rosh Yeshiva of Pumbedeisa would be seventy years old and the Rosh Yeshiva of Sura would be only twenty, the privilege was always afforded to Sura. 4) In their comings and goings the Rosh Yeshiva of Pumbedeisa would address the Rosh Yeshiva of Sura with the title "Gaon". In his written communications [to the Yeshiva of Sura] he would write: This document should be read before the "Gaon" and Rabbis of Sura. On the other hand the Rosh Yeshiva of Sura would [simply] write: This document should be read before the Rabbis of Pumbedeisa. 5) When the Resh Galusa would read from the Torah, the Rosh Yeshiva of Sura would translate into Aramaic (Targum) and the Rosh Yeshiva of Pumbedeisa would sit silently. 6) On the occasion of the passing of the Resh Galusa, the districts would revert to the control of the Rosh Yeshiva of Sura. The Rosh Yeshiva of Pumbedeisa would have no part in it at all. 7) Originally the Rosh Yeshiva of Sura together with the Yeshiva would take two thirds of the monies [that were not specifically donated] and the Yeshiva of Pumbedeisa the other third. This was the practice until Kohen Tzedek became Rosh Yeshiva in Pumbedeisa and there was an increase in the membership of the Yeshiva and a third would no longer suffice. An argument ensued between them which was finally settled by the leaders of the generation. They agreed that the monies should be equally divided. This is the current practice to this day. **The Introduction to the Talmud by Rav Shmuel Hanagid. This section is found in the Sefer HaYuchsin HaShalem**

B.

וכיון דאתקינו רגלי דריש גלותא במתא מחסיא והוו רישותא דפומבדיתא למיזל תמן בשבת לך דההוא שבתא דהוה רגלא דריש גלותא ואקבעו רובא דרישי גלותא למיזל תמן. ובמה דעבד רב אשי לא בטילא בתר כן . . . ובכל שתא ושתא דהוה ריש גלותא במתא מחסיא דקבע רגלא בבי רב אזלין לקמיה רשוותא ורבנן דפומבדיתא. . . ובאמצע ימי ישמעלים בימי דוד בן יהודה הנשיא אשתפלו מן שולטנותא דמלכא ולא אזלו רשוותא דפומבדיתא בתריהון אלא כד ניחה להו לנשיאים למהוי להו רגלא בפומבדיתא אזלין להתם וקבעו להו. והשתא לא אשתייר מכלהון דבי נשיאה אלא חד יניק. אגרת דרב שרירא גאון 91-93

From the time (in the reign of Rav Ashi) that it was instituted that the special assemblage for the Resh Galusa be held in Masa Machasia, the Rosh Yeshiva of Pumbedeisa would go there on Shabbos "Lech Lecha", for that was the time of assemblage in honor of the Resh Galusa. It (Masa Machasia) was the place that most of the Reshei Galusa would choose to be the setting of the assemblage. What Rav Ashi instituted did not become annulled in the [immediate] future. . . . And every year that the Resh Galusa was in Masa Machasi where the assemblage was set in the Yeshiva, the Rosh Yeshiva and Rabbis of Pumbedeisa would come before him. . . . In the midst of the reign of the Arabs in the time of David ben Yehuda (circa 825) the Nasei, the Resh Galusa, fell from power and no longer had the backing of the government. [From that time on] the Roshei Yeshiva of Pumbedeisa would no longer go there. Rather, when the Resh Galusa would want to have the assemblage in Pumbedeisa he would go there [to Pumbedeisa] and have it set there. At this time there is no one left of the house of the Nasei except for one child. **The Letter of Rav Sherira Gaon pp. 91-93**

V. Financial Support

A. The Districts and Income of the Resh Galusa

ואלה החוקים אשר היו לר"ג לקחת בכל שנה ממקום הנקרא נהראין וכל פרווראה רחוק מבבל כמו חצי יום במזרחא ומוציא עליהם דייין ברשותו וברשות ראשי ישיבות וכותב לו אליהם כי לקח רשות מהם ומוציא אליו מן המקום ההוא ויכנס לו משם כמו ס' או ע' זהובים וכשהוא מגיע לשם בורר לו שנים מחשובי המקום להמנות עמו על כל פסקי דינין שעושה, ואם אותו דייין הממונה ישר ובקי בדינים כתבו החשובים וראשי המקום אל ר"ג ומשבחים אותו בעיניו. ואם ח"ו יהיה בו דבר רע או דופי כותבין אל ר"ג ואל ר"י פלוני כמה מקולקלין מעשיו ודרכיו ומסירין אותו וממנים אחר תחתיו. וזה החוק שנוטל הדיין מאנשי המקום מכל א' שהוא מבין כ' ולמעלה ב' זוזים בשנה זוז בפסח וזוז בסוכות, מהכתובה וגט ושטר חוב ושטר מתנה ומכירה יש לתת לבעלים ד' זוזים ושליש במשקל ישמעאל, והסופר אין לו אלא הקבלנות שפוסק הדיין לתת לו השנה הכל לדיין אף שהלך הדיין למקום אחר. ודיין יש לו בני אדם שמעיינין וחוקרין ומשקיפין על כל רשותו שלא יהא אדם עושה מאלה הדברים שכתבנו אלא על פיו. וכל מי שכותב שטר בסתר מנדה אותו וקונס אותו שיתן שכר השטר ומלקהו, ואם היה עני לתת הדבר הקצוב נוטל ממנו הסופר כפי השגת ידו ברשות הדיין, ויש לדיין על הטבחים (זוז?) זהב בכל שבוע, (שנה?) וגם לר"ג יבא אליו מרשות מדינת פרס בכל שנה כ" זהובים ע"ז המנהג, ויש לו מקום א' נקרא חלואין בינו ובין בבל מהלך ה" ימים ומקבל ממנו ק"ן זהובים בשנה על חוק הנזכר, וגם יש לו מקום אחד נקרא קצר והיא ארץ מולדתו ויוצא לו ממנו ל" זהובים בשנה ויש לו בבבל מקום ששם ביתו והוא ברשותו ויש לו שם על כל אחד ואחד מישראל שני זוזים בפסח ובסוכות ואין נוטל מעניים כלום כי העשירים מקילין עליהם והטבחים נותנים לו רביע זהוב בכל שנה (שבוע?), כללו של דבר שמגיע אליו בכל שנה מכל אלו המקומות ת"ש זהובים ואם רצה כותב למקומות רחוקים שיסמכוהו ויכבדוהו כותב להם ועושיין בקשתו. סיפור נתן הבבלי

The following were the legal entitlements of the Resh Galusa per annum from the place called Naharain and its environs, which is about a half a day's travel eastward from Bavel (Baghdad). By the joint permission of the Resh Galusa and the Roshei Yeshiva, the Resh Galusa would send them a **dayan** and would write them a letter stating that he had received permission from them for the appointment. His total income from that place

was about sixty or seventy gold pieces. When the dayan would get there, he would choose two esteemed members of the local community [to become members of Beth Din and] to be counted together with him in all his legal decisions. If the dayan whom they appointed was upright and an expert in law, the esteemed members of the community together with the leadership of the community would write letters of praise to the Resh Galusa and to the Roshei Yeshivos. If on the other hand, he would have G-d forbid terrible traits or do terrible things, they would write letters to the Resh Galusa and to the Roshei Yeshivos complaining of his traits or actions. Thereupon he would be removed and another dayan would be appointed in his stead. The following were his fees: From every man twenty and above, [he would collect] two "zuz" per annum, one zuz on Pesach and the other on Sukkos. For a "Kesubah" or "Get" or documents for lending, gifts, or sales the fee was four and a third Arabian "zuz". The scribe was paid a fixed yearly salary by the dayan. The entire fee was paid to the dayan even if he was not present at the proceedings. The dayan has appointed people who investigate his entire district to ensure that none of the above be done in his jurisdiction without his permission. He would excommunicate anyone who would clandestinely write a legal document and would fine the person to give the fee and he would have the man flogged. If he would be too poor to pay the full amount, with the permission of the dayan, the scribe would charge the person according to his ability. The dayan would charge the butchers one gold piece per year (an alternate reading: one zuz per week).

In the same manner, the Resh Galusa would receive from the district of Persia twenty gold pieces per year. He also had another place called Chaluin, a five day distance from Bavel (Baghdad). He received from them one hundred and fifty gold pieces per annum in the above manner. He had yet another place called Katar, the place of his birth. He extracted from them thirty gold pieces a year. And he collects in Bavel (Baghdad), the place of his residence, which is under his domain, two "zuz" per person, on Pesach and Sukkos. He doesn't collect at all from the poor because the wealthy ease their burden [and pay their fee]. The butchers give him a quarter piece of gold per year. The entire revenue of the Resh Galusa per annum is seven hundred gold pieces. If he so desires, he [also] writes to more distant areas to support and honor him. His requests are [generally] honored. **The Account of Rav Nasan HaBavli**

B. The Honor of Royalty

ואם יצא בנו של ר"ג לכ"מ שירצה נושאין לו פנים ומכבדין אותו ונותנין לו מנחה ואין נמנעים מזה הדבר אבל עושיין כ"א וא" עמו לפי כבודו וגדולתו ואם לא ישאו לו פנים ולא יכבדוהו במתנותיהם שולח אביו פתיחות וחרמות. ופעם בנו של דוד בן זכאי יצא למדינת פרס שהוא מרשות אביו ולא כבדוהו ולא נשאו לו פנים ושולח והודיע לאביו ואביו הוציא עליהם פתיחות וחרמות והודיע למשנה והמשנה הודיע למלך וכתב המלך אל מלך פרס לסמוך ידו ולעזור עליהם וכששמע מלך פרס והגיע כתב מלך בבל לידו שלח ידו בהם ונטל מהן ממון הרבה מפיוס (מפרס) שהוא רשות אביו ומכל פרוורהא וחזר לבבל ולא היה אחד מר"י מי שיערער עליו בדבר זה, וכשימות ר"ג כל הרשיות ינתנו לר"י סורא. וסופר ר"ג נוטל שכרו מר"ג. סיפור נתן הבבלי

If the son of the Resh Galusa would travel to any destination, [as a matter of course,] the people there would afford him great honor and give him gifts. No one would hold back from participation. Rather, everyone would honor him according to his station and wealth. If they did not honor him and grace him with their gifts, his father would send back writs of excommunication. Once, the son of David ben Zakai went out to the district of Persia, which is part of the domain of his father, and he wasn't honored by them. He sent and informed his father and his father sent writs of excommunication. He [also] informed the vizier who informed the king. The king sent to the king (governor) of Persia to give aid and support in his efforts against them. When the king of Persia heard about this and when the king of Bavel's letter reached him, he punished them. He (the son) received much money from Persia, for this is part of the domain of his father, and from the surrounding areas. Afterwards he returned to Bavel. None of the Roshei Yeshivos objected to how the incident was handled. When the Resh Galusa dies, all the [monies of the] districts would be given to the Rosh Yeshiva of Sura. The scribe of the Resh Galusa takes his salary from the Resh Galusa. **The Account of Rav Nasan HaBavli**

C. The Districts and Financial Support of the Yeshivas

ואין לר"ג בנדרים ונדבות שמשגרים קהלות ישראל אל הישיבות כלום כי אינם משגרים אותם אלא עם שאלותיהם ובשאלות אין לר"ג עסק בהם. . . . וכך היו נוהגין ר"י בכ"מ רשיותיהן שמוציא אליו הדיין שלהם כמו שכתבנו שמוציא הדיין ר"ג מרשיותיו ואלו הרשיות שיש לר"י סורא הנקרא וסא"ט ויוצא אליו ממנו ומפרוורא ק"ן זהובים לשנה ומבצרה ופרוורא ש" זהובים לשנה והוא הנקרא כלה ועוד לו מקום הנקרא גמום בינו ובין אופיר מהלך ב" ימים וכן אופיר עצמה ברשות סורא, כללו של דבר מה שיוציא לסורא מרשיות שלו בכל שנה אלף ות"ק זהובים לבד הנדרים והנדבות, ויש להם כבבל רשיות צפונה דרומה מזרחה וימה נוהגין עמהם כמו שנוהג ר"ג במקומות שלו שיש לו בבבל כו' וטבחי רשיות סורא נותנין לר"י שלהם רביע הזוז בשבוע ופעמים שיהיה לישיבת ר"י צוק הזמן ושולחין כתבים לכל קהלות ישראל ומודיעים ענים ולחצם וכל קהל וקהל שולחין להם מתנות כפי כחם והשגת ידם וכמו כן מנהג ר"י פומב" בכל רשיותיו. וכל השאלות שמשלחין לא" מר"י בשמו אין לר"י האחר כלום בנדרים ונדבות הבאים עם השאלות וכאשר נשתלחו השאלות בשמם הם יקחו נדרים ונדבות הבאות עמהם. ואם סתם משלחים חולקין ב" הישיבות בשוה. סיפור נתן הבבלי

The Resh Galusa does not have any share in the donations that the Jewish communities send to the Yeshivos. This is because they only send the donations when they send their inquiries which has no connection with the Resh Galusa. . . . The Rosh Yeshivos acted in the same manner as the Resh Galusa and they too had jurisdiction and collected monies from their respective districts. The following are the districts of the Rosh Yeshiva of Sura: The place called Wasat and its environs produced one hundred and fifty gold pieces a year. Basra and its environs produced three hundred gold pieces a year. This place is called "Callah". There was yet another place [under the jurisdiction of Sura] by the name of Gamum which is situated two days' distance from Ophir. Ophir is also under Sura's jurisdiction. The total revenue collected from all the districts amounted to fifteen hundred gold pieces a year. This is besides the monies that came in as special donations. Bavel has districts to the north, south, east and west. They deal with them in the same manner as [we explained previously regarding] the Resh Galusa. The butchers of the districts of Sura give to their Rosh Yeshiva a quarter zuz a week. At times of great need [the Roshei

Yeshiva would] send to all the Jewish communities and inform them of their poverty and desperation. Every community would [inevitably] send them gifts according to their ability. The same procedure [of collections that we outlined above regarding Sura] was used by the Rosh Yeshiva of Pumbedeisa in all of his districts. All the inquiries that were sent specifically to one of the Rosh Yeshivos by name are to be handled exclusively by him and the other has no claim on the donations that were sent with the inquiry. The recipient of the inquiry has the sole claim on the accompanying donations. If it was sent without specifying the name of the recipient, then both Yeshivos divide the monies equally. **The Account of Rav Nasan HaBavli**

וכשתשלחו נדבותיכם יהיו עמהם שאלותיכם, למען תהיו כראשוניכם הנאספים לגן עדן, כי שמותם ושאלותם חקוקות וחרוטות, ואכן ידעתם כוחני בתורת קל ואילותינו בחכמת המקרא והמשנה והתלמוד. מכתב מרב שמואל בר חפני גאון

When you send your donations [make sure] that they are accompanied by your inquiries. This is in order that you be like your predecessors who are in Eden. For their names and inquiries are engraved [in our Yeshiva]. You certainly know our abilities in the Divine Torah and our strength in the wisdom of Scripture, Mishna and Talmud. **A Letter from Rav Shmuel bar Chofni, Gaon of Sura**

D. Distribution.

וכך היו מנהגם בחלוק כל מה שמגיע אליהם מנדרים ונדבות בכל השנה הם מניחין הכל בעד אדם נאמן לצורך הוצאות התלמידים הבאים מכל המקומות שהם יושבים ומתקבצין ובאין מכל המקומות בחדש כלה שהוא חדש אלול בימי הקיץ ואדר בימי החורף. . . ובתכלית החודש . . . מחלק הממון אליהם. סיפור נתן הבבלי

The following was the procedure of the distribution of funds: All the monies that the Yeshiva received in the form of donations throughout the year would be placed in the hands of a trusted individual for the purpose of defraying the expenses of the students who would come from their respective places to be [at the Yeshiva] in the months of Elul, in the summer, and Adar, in the winter. . . . At the end of the month he would disburse the money to them. **The Account of Rav Nasan HaBavli**

E.

נפלה קטטה ביניהם על רשות כרסאן מפני שבראשונה היו נוטלין רשות כרסאן לפומבדיתא וכל הנאה שתבוא ממנה לפומבדיתא תגיע. סיפור נתן הבבלי

An argument developed between the Rosh Yeshiva of Pumbedeisa and the Resh Galusa regarding the district of Chorsan (Afganistan). Originally the district of Chorsan belonged to Pumbedeisa and they were its beneficiaries. **The Account of Rav Nasan HaBavli**

VI. A New Era

A.

ואין לנו רשיות שיבא מהם לחם חוקנו כי חרבו ואשר נותרו הוצרכנו אנחנו לצאת אלהם אחר שהיו גדולי הישיבה שופטים יוצאים ברשיותנו וגם קרקעותיו שהיו לנו חרבו ואבדו באותן שנים הרעות שעברו עלינו אפסו כספינו וקרקעותינו ונשתפכו כאבני קדש בראש כל חצות ונתנו מחמדנו באוכל להשיב נפשנו ולא נשתייר לנו זולתי כתבי אבותינו . . . ולא עזבנו ארחות אבותינו והגיננו בתורה מתוך דוחק. . . ונהג מנהג אבותיך עם אבותי ותזכרני בנדבה רחבה. . . ותתדיר אגרותיך אלי בשלומך וטיבך ושאלותיך בין מן המקרא בין מן המשנה בין מן התלמוד למען אשיבך כאשר הורנו ד'. . . אגרת לאספמיא מא' מישיבת פומבדיתא הנמצא בכתבי הגניזה ונדפס ע"י ר' ב. מ. לויץ כנספח לאגרת ר' שרירא גאון לקהל אלקירואן

We no longer have districts that can be a source for our sustenance because they are in a state of desolation. We are [now] required to go out and collect from that which has remained. The [district] judges, who were amongst the greatest scholars of the Yeshiva, are no longer appointed by us and the [income producing] land that we once had is destroyed. This all occurred in the wake of the destruction of those terrible years that have just passed. Our money and lands are depleted, scattered as holy stones [of the Temple] at the entrance of all the streets. We have given over our precious possessions to acquire food to restore our souls. Nothing is left except for the writings of our forefathers. . . . But nonetheless we have not foresaken the ways of our forefathers and we devote ourselves to study in the midst of [all this] pressure. . . . Act with us as your forefathers acted with our fathers and remember us with a generous contribution. . . . May you continually send us your letters to tell us of your welfare and your questions, whether they be from Scripture, or Mishna, or Talmud, so that we can answer you as G-d will guide us. **A**

Letter to Spain from the Yeshiva of Pumbedisa. Addendum to the Letter of Rav Sherira Gaon

B.

חכמים אלו העמידו תלמידים הרבה ופשט התלמוד בכל הארץ. . . סבה מאת הקב"ה שנכרת חוקם של ישיבות, שהיה הולך אליהם מארץ ספרד וארץ המערב ואפריקא ומצרים וארץ צבי. ספר הקבלה לראב"ד

These scholars developed many students and [thereby] the Talmud spread throughout the land. . . . This was a part of a Divine plan that the support of the Yeshivos [in Bavel] should be cut off. For [in the past] they would go to them [in Bavel] from the land of Spain, Morocco, Tunisia, Egypt and Israel. **Raavad, Sefer Kabbalah**

TIME LINE

<u>YEAR C.E.</u>	<u>EVENT</u>
589	Rav Chanan of Ishkaya the <u>first</u> Gaon of Pumbedeisa
609	Rav Mar bar Rav Huna, the <u>first</u> Gaon of Sura
622	Mohammed flees Mecca for Medina (A.H. 1)
637	Ctesiphon, capital of Persian empire, falls to Umar I
659	Rav Yitzchok Gaon of Perez-Shapur greets Ali ibn Abi Talib
661	The founding of the Umayyad caliphate by Muawiyah
750	The founding of the Abbasid caliphate
755	Rav Acha Gaon, author of the Shiiltes, emigrates to Israel
759	Rav Yehudai, author of Hilchos Psukos, becomes Gaon of Sura
762	Caliph al Mansur founds Baghdad on the west bank of the Tigris
841	Rav Paltai Gaon of Pumbedeisa
848	Rav Sar Shalom Gaon of Sura
853	Rav Natronai Gaon of Sura
858	Rav Amram Gaon of Sura
871	Rav Tzemach bar Rav Paltai Gaon of Pumbedeisa
928	Rav Saadya Gaon of Sura
942	The death of Rav Saadya Gaon
968	Rav Sherira Gaon of Pumbedeisa
998	Rav Hai Gaon of Pumbedeisa
1038	The death of Rav Hai Gaon